

توافقی کردن حقوق کارگر؛ اشتغالزا یا مروج بیکاری؟

حمید نجف، کارشناس حوزه روابط کار

در باره طرح اخیر برخی از نمایندگان مجلس که محتوای اصلی آن، توافقی کردن دستمزد در کارگاه‌های زیر ۱۰ نفره مستقر در روستاها و الحاق یک تبصره به ماده ۴۱ قانون کار است باید گفت که معتقدم این کار خطرناکی است و به نفع جامعه کارگری نیست. می‌خواهند تبصره‌ای به ماده ۴۱ اضافه کنند که یک‌سری از کارگاه‌های کوچک را که مثلاً دارای ۳ یا ۵ نفر کارگر هستند از قانون کار خارج کنند و مزد آنها را به صورت توافقی در بیاورند. این کار مصداق این است که در شرایطی که بیکاری وجود دارد، دنبال بیکار کردن عده‌ای دیگر باشیم، لذا به زبان کارگر خواهد بود. زمانی هست که کارفرما به شدت دنبال نیروی کار می‌گردد و کارگر می‌تواند کار خودش را با قیمت بالاتری عرضه کند ولی در شرایطی که آمار بیکاری در کشور به شدت افزایش پیدا کرده است برعکس چنین طرح‌هایی به ضرر نیروی کار تمام می‌شود. برای مثال وقتی در یک شهر ۱۰ کارگاه داریم که هر کدام به سه کارگر نیاز دارند نهایتاً ۳۰ نفر می‌شوند و از آن طرف هزار نفر جویای کار داریم؛ یعنی افرادی که بیکار هستند و دنبال کار می‌گردند. حال اگر بخواهیم این ۳۰ کارگر را بین هزار نفر تقسیم کنیم کارفرما دنبال چه کسی می‌گردد؟ مشخص است کسی که حاضر باشد دستمزد کمتر بپذیرد. با این کار فرم مجبور می‌شود به دلیل نیاز به کارکن، به یک حقوق توافقی ناچیز بدهد. در باره هدف این نمایندگان که به گفته آنها برقراری بیمه‌گامین اجتماعی در این طرح برای کارگران و روستاییان است هم باید گفت، فرد بیمه‌شود ولی نتواند امرار معاش کند و باید آمد ناچیز از عهده هزینه‌های زندگی برنیاید چه سودی برای وی دارد؟ دو همین حلال روستاییان خودشان بیمه سلامت دارند و بیمه صندوق روستاییان و عشایر هستند، پس نیازی به رفتن در دل چنین طرح‌های ندارند، ضمن آنکه در حال حاضر در یک‌سری کارگاه‌های کوچک و روستاها چنین طرحی در حال انجام است. طرف‌باز نرسیده شده در یک نانوایی یا تاکسی تلفنی خود را مشغول کار کرده‌است تا درآمدی کسب کند. در حال حاضر کارگران و حداقلی‌گیران با همین کف حداقلی که برایشان در نظر گرفته‌اند هم نمی‌توانند زندگی کنند و زیر خط فقر هستند. خدا را خوش نمی‌آید از همین کف حداقلی هم پایین‌تر برویم و مزد کمتر بدهیم. این خدمت‌دندان‌گر نیست، ظلم به طبقه کارگر و سوءاستفاده از وضعیت بیکاری مملکت است. معتقدم اگر چه برخی تلاش می‌کنند با یک‌سری طرح‌ها ایجاد شغل و رفع بیکاری کمک کنند ولی این کار به جای کمک نتیجه عکس می‌دهد. چنانچه می‌خواهیم طرح جدید ارائه بدهیم باید بازار کار را ساماندهی کنیم چون با چنین طرح‌هایی نرخ بیکاری هیچ وقت پایین نمی‌آید. ما باید تلاش کنیم مملکت را به سمت سوسیالیسم ببریم که تعداد مدجویان کمیته‌امداد روز به روز کمتر شود و نهایتاً از بین برود. این کمیته‌ها برای تصمیمات به تعداد مدجویان کمیته امداد اضافه کنیم. بنابراین معتقدم اضافه کردن تبصره‌هایی از این دست و تحت عنوان مزد توافقی به ماده ۴۱ قانون کار، اصل این قانون و ماده را خراب می‌کند و اتفاق مبارکی نیست. بهتر است قبل از هر گونه تصمیم و اقدامی درباره معایب و مزایای این گونه طرح‌ها تحقیق کنیم و پیامدهای آن را بسنجیم.

اخبار کارگری

ادامه معوقات کارگران کارخانه پارس پامچال قزوین

حدود ۳۵ کارگر کارخانه رنگ و ورزین پارس پامچال، دست کم سه ماه معوقات مزدی پرداخت نشده دارند. جمعی از کارگران کارخانه رنگ و ورزین «پارس پامچال» در تماس با پایلانا، مطالبات مزدی پرداخت نشده خود خبر دادند. به گفته این کارگران، علیرغم اینکه از آغاز سال ۱۴۰۰ حدود ۹ ماه گذشته است، از شهر پورماه دستمزد کارگران پرداخت نشده است. این کارگران که در شرکت رنگ‌سازی پارس پامچال به صورت قراردادی مشغول به کار هستند، از این درد کرد ناراضی هستند و می‌گویند: پیش از این مطالباتمان ۵ ماه بود که اخیراً کارفرما دو ماه آن را به حساب کارگران واریز کرد. در عین حال وعده پرداخت یک ماه دیگر از مطالبات کارگران را تا ۱۰ روز آینده داده است. از سوی دیگر به نقل از کارگران این واحد گفته می‌شود که حق بیمه کارگران این کارخانه حدود ۷ تا ۸ ماه با مشکل پرداخت مواجه است به طوری که کارفرما اخیراً با توافق با تأمین اجتماعی قرار است بخشی از بدهی خود را (تا مرداد ماه) به صورت اقسالی واریز کند. به گفته کارگران، وضعیت تولید در این کارخانه به دلیل برخی مشکلات همچنان خوب نیست و با حداقلی‌ظرفیت تولید و نیروی انسانی دنبال می‌شود.

حقوق دو میلیون تومانی با مدرک فوق لیسانس

سفره کارگر با شعار پر نمی‌شود

نیمی از اعضای جامعه را کارگران و خانواده‌هایشان تشکیل می‌دهند، به همین دلیل حمایت از کارگران یکی از شعارهای اصلی بر زبان سیاستمداران در طول سال‌ها و نیز شعارهای کاندیداها در دوره‌های مختلف انتخابات بوده است. دولت سیزدهم و مجلس یازدهم نیز در زمان انتخابات تاکید بسیاری بر معیشت کارگران و افزایش اشتغال داشتند اما آیا قدم‌هایی که دولت و مجلس تاکنون برداشته‌اند در این راستا بوده است؟ اگر از دولت سیزدهم که تنها چند ماهی روی کار آمده، بگذریم، نمی‌توان از عملکرد مجلس یازدهم در این سال‌ها چشم‌پوشی کرد. واقعیت این است که مجلس نه تنها اقدامی اساسی به نفع کارگران انجام نداده است بلکه با مطرح کردن پیشنهاد اصلاح قانون کار که در دوره‌های دیگر نیز مسبقاً به سه‌بار بوده، نشان داده یا مسیر حمایت از کارگران را نمی‌داند یا اهمیتی برای کارگران قائل نیست. چندی پیش نیز ۳۸ نفر از نمایندگان مجلس طرحی را پیشنهاد دادند تا بر اساس آن یک تبصره به ماده ۴۱ قانون کار افزوده و بر اساس آن مزد در روستاها توافقی شود. «غلامرضا خوالگر» رئیس کانون شورای اسلامی کار گیلان درباره این طرح نمایندگان مجلس گفت: پیشنهاد الحاق یک تبصره به ماده ۴۱ قانون کار مبنی بر توافقی کردن مزد در روستاها

منجر به استثمار هر چه بیشتر نیروی کار خواهد شد چون از دیدگاه ما همین الان هم کارگران استثمار می‌شوند. ضمن اینکه این طرح باید اصل ۴۳ قانون اساسی مبنی بر رعایت آزادی انتخاب شغل و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره‌کشی از کار دیگری، مغایرت دارد. وی ادامه داد: اینکه توافق شود تا کارگر کمتر از حداقل مزد دریافت کند، به هیچ وجه مورد پذیرش عقل سلیم نیست. در حال حاضر کارگران بسیاری در گیلان هستند که با داشتن مدرک فوق لیسانس در فروشگاه‌های زنجیره‌ای با دستمزد ۲ میلیون تومان کار می‌کنند و قطعه‌ای فقط مختص گیلان نیست بلکه در کل کشور اتفاق می‌افتد. بنابراین همین الان این اتفاق دارد به صورت غیر قانونی می‌افتد. با تصویب این طرح، در واقع اشتغال قانونی می‌کنیم و قانون کار را بیشتر از عداوت و نه چیزی و از آنجا که افراد به شغل نیاز دارند راهی ندارند جز اینکه به وضعیت استثمار تن دهند. خوالگر افزود: ما به عنوان نماینده کارگران زبیر بار این طرح نمی‌رویم و به مجلس تذکر جدی می‌دهیم تا به آنچه خواسته واقعی ملت است، عمل کنند. نیمی از جمعیت کشور را کارگران تشکیل می‌دهند و مجلس و دولت باید در تصمیمات خود به خواسته آنها توجه کنند. اینکه مسیری را بروند

که ضدانسانیت است. ما از نمایندگان می‌خواهیم هر طرحی را که تصویب می‌کنند به آن طرح تسلط کافی داشته باشند. متأسفانه از برخی از نمایندگان که سوال می‌کنیم می‌گویند: «مادر جریان نبودیم و امضا کردیم».

مسیر دور زدن قانون باز شده است

رئیس کانون شورای اسلامی کار گیلان در پاسخ به این سوال که اگر مجلس بخواهد و اقدامات چیست، گفت: قرار دادهای موقت در کارهایی که ماهیت مستمر دارد باید برداشته شود. کارگران با سابقه طولانی قرار دادهای یک ماهه و دو ماهه می‌بندند که این بساط باید جمع شود. وی بیان کرد: شعار با عمل فرق دارد. اگر مجلس و دولت با شعار حمایت از کارگر و کارفرما روی کار آمده‌اند و می‌خواهند کاری برای کارگران انجام دهند باید پیگیر انجام این دست‌اقدامات اساسی باشند. چرا بعد از ۴۲ سال هنوز نمی‌توانیم یک قرارداد واحد برای کارگران تعیین کنیم؟ مابیش از ۱۰ نوع قرارداد داریم. این همه قرارداد موقت در دستگاه‌های دولتی چه معنایی دارد؟ باید یک قرارداد واحد در کشور وجود داشته باشد که این موضوع می‌تواند مقداری از بحران وضعیت کارگران بکاهد.

حقوق کارگران

خوالگر در پاسخ به این سوال که اگر مجلس بخواهد و اقدامات چیست، گفت: قرار دادهای موقت در کارهایی که ماهیت مستمر دارد باید برداشته شود. کارگران با سابقه طولانی قرار دادهای یک ماهه و دو ماهه می‌بندند که این بساط باید جمع شود. وی بیان کرد: شعار با عمل فرق دارد. اگر مجلس و دولت با شعار حمایت از کارگر و کارفرما روی کار آمده‌اند و می‌خواهند کاری برای کارگران انجام دهند باید پیگیر انجام این دست‌اقدامات اساسی باشند. چرا بعد از ۴۲ سال هنوز نمی‌توانیم یک قرارداد واحد برای کارگران تعیین کنیم؟ مابیش از ۱۰ نوع قرارداد داریم. این همه قرارداد موقت در دستگاه‌های دولتی چه معنایی دارد؟ باید یک قرارداد واحد در کشور وجود داشته باشد که این موضوع می‌تواند مقداری از بحران وضعیت کارگران بکاهد.

دولت سعی کند حداقل دستمزد را به نرخ سبید معیشت و تورم نزدیک کند تا وضعیت از اینکه الان هست بدتر نشود. با شعار سفره کارگران پر نمی‌شود و بعد از ۴۲ سال دیگر وقت شعار دادن نیست باید مسئولان عملیاتی ورود کنند

دستمزد کارگران نیست. آنها مشکلات بسیاری دارند که اگر دولت می‌خواهد به تولید و رشد اقتصادی کمک کند، باید از کارفرمایان حمایت کند. دولت باید امتیازهایی به کارفرمایان بدهد تا آنها بتوانند کارگران را مورد حمایت بیشتری قرار دهند. خوالگر ادامه داد: گاهی کارفرما برای آوردن مواد اولیه خود ماها باید درگیر گمرک و مسائل اداری آن باشد. موارد بسیاری داشتیم که کارفرما مشکل بدهی داشته و آب و برق کارگاه او قطع کرده‌اند. اگر کارفرما نتواند وام خود را پرداخت کند او را ممنوع‌الخروج می‌کنند و حساب‌های بانکی او را می‌بندند. خب دولت اگر واقعا می‌خواهد به کارفرمایان کمک کند باید این مسائل را حل کند. وی تاکید کرد: در کنار حمایت از کارفرما دولت باید نظارت بیشتری اعمال کند تا قانون کار به نفع کارگران اجرا شود. یعنی هم کارفرما را مورد حمایت قرار دهد و هم بر عملکرد کارفرما نظارت کند تا قانون کار را دروز نزنند. این گونه می‌توان امیدوار شد که مشکلات کارگران و کارفرمایان تا حدودی حل شود. رئیس کانون شورای اسلامی کار گیلان در پایان تاکید کرد: درخواست من به عنوان نماینده کارگر این است که دولت هم در کنار کارفرما و هم کارگر باشد. مشکل ماطلی سال‌ها این بوده که دولت‌ها از مسئولیت خود شانه خالی کرده و تمام مسئولیت خود را واگذار کرده‌اند. دولت باید مسئولیتی که قانون اساسی بر عهده او گذاشته را به درستی انجام دهد.

سنجین تر شود، زیرا این کار موجب عقب‌ماندگی دائمی کارگران در بخش حقوق و دستمزد می‌شود. وی با اشاره به اینکه جامعه کارگری در زمان ۸ سال دفاع مقدس با توجه به شرایط جنگی افزایش حقوق خود را مطالبه نکرد، افزود: دولت‌ها هم قول ترمیم دستمزد کارگران پس از پایان جنگ را دادند اما این موضوع با گذشت زمان به فراموشی سپرده شد و با مداومت عقب‌ماندگی حقوق کارگران شکاف طبقاتی نیز افزایش پیدا کرد.

یک فعال صنفی کارگری:

امیدواریم جلسات شورای عالی کار نمایشی نباشد

دبیر اجرایی خانه کارگر ساوه و زرنده گفت: اینکه می‌گویند افزایش حقوق جامعه کارگری تورم‌زا است، درست نیست و عامل اصلی افزایش نرخ تورم را باید در جاهای دیگری جست‌وجو کرد. داود میرزایی در گفت‌وگو با خبرگزاری میزان گفت: دستمزد جامعه کارگری به هیچ وجه جویاگوی هزینه‌های زندگی آنان نیست و دستمزد تعیین شده فعلی نسبت به تورم و هزینه‌های جاری ۷۰ درصد عقب‌ماندگی دارد. وی با بیان اینکه مطالبه امروز جامعه کارگری برای افزایش حقوق و دستمزد برای عدلی است که از سبب معیشتی آنان برداشته شده، افزود: حقوق و دستمزد در کشور ما نسبت به کشورهای دیگر در پایین‌ترین سطح قرار دارد. دبیر اجرایی خانه کارگر ساوه و زرنده با بیان اینکه طبق ماده ۴۱ قانون کار که به صراحت تعیین تکلیف کرده تا با رعایت اصل سه‌جانبه‌گرایی نمایندگان کارگری و کارفرمایی در یک فضای دوستانه ضمن چانه‌زنی به نتیجه منطقی برسند، افزود: دولت هم باید نظارت کند نه به عنوان یک کارفرمای بزرگ در کنار بخش خصوصی قرار بگیرد تا کفه ترازو به نفع کارفرمایان

را کشورهای شمال آفریقا داشته‌اند. براساس این گزارش، ایران سهم بسیار اندکی از اقتصاد ۵۸۹ میلیارد دلاری اعزام نیروی کار به خارج در سال ۲۰۲۱ داشته طوری که درآمد یک میلیارد ۳۰۰ میلیون دلاری ایران از این محل تنها معادل ۰.۲۲ درصد کل این رقم بوده است. در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا، کشور مصر با درآمد ۳۳.۳ میلیارد دلاری در صدر کشورهای منطقه قرار داشته و مراکش با ۹.۳ میلیارد دلار، لبنان با ۶.۶ میلیارد دلار، اردن با ۳.۶ میلیارد دلار،

فلسطین با ۲.۹ میلیارد دلار، تونس با ۲.۲ میلیارد دلار، الجزایر با ۱.۸ میلیارد دلار، ایران با ۱.۳ میلیارد دلار، عراق با ۰.۷ میلیارد دلار و جیبوتی با ۰.۱ میلیارد دلار به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. در سطح جهان، هند بیشترین درآمد را داشته است. نیروی کار هندی در سال ۲۰۲۱ بالغ بر ۸۷ میلیارد دلار ارزش آوری برای این کشور داشته و چین با ۵۳ میلیارد دلار و مکزیک با ۵۲.۹۹ میلیارد دلار به ترتیب در رتبه‌های دوم و سوم از این نظر قرار گرفته‌اند.